

Europos Sąjungos
Taryba

Briuselis, 2023 m. kovo 20 d.
(OR. en)

7264/23

COASI 59
ASIE 26
CFSP/PESC 417
COHAFA 31
DEVGEN 60
SUSTDEV 44
COPS 125
POLMIL 50
MIGR 90

POSĖDŽIO REZULTATAI

nuo: Tarybos generalinio sekretoriato
data: 2023 m. kovo 20 d.
kam: Delegacijoms

Ankstesnio
dokumento Nr.: 7191/23, 7234/23

Dalykas: Afganistanas
– Tarybos išvados (2023 m. kovo 20 d.)

Delegacijoms priede pateikiamos Tarybos išvados dėl Afganistano, patvirtintos 2023 m. kovo 20 d. įvykusiame 3941-ame Tarybos posėdyje.

Tarybos išvados dėl Afganistano

1. Europos Sąjunga vėl pakartoja savo principinį pasiryžimą siekti taikos bei stabilumo Afganistane ir remti Afganistano žmones. Stabilus Afganistanas atitinka visos tarptautinės bendruomenės interesus, kad būtų užkirstas kelias regioniniam nestabilumui, terorizmo grėsmėms, priverstiniam persikėlimui ir neteisėtai migracijai.
2. ES dar kartą patvirtina 2021 m. rugsėjo 15 d. Tarybos išvadose išdėstytą kriterijų, susijusių su Talibano paskirtos laikinosios vyriausybės politika bei veiksmais, svarbą ir galiojimą. ES dar kartą ragina Talibaną, vadovaujantis Afganistano žmonių interesais, gerbti, saugoti ir užtikrinti visas žmogaus teises, reaguoti į žmogaus teisių pažeidimus, sukurti įtraukią ir atstovaujamąją vyriausybę, užkirsti kelią Afganistanui tapti terorizmo prieglobos, finansavimo ar eksporto baze, užtikrinti nekliudomą ir nediskriminacinę humanitarinę prieigą ir toliau leisti saugiai, apsaugotai ir tvarkingai keliauti į Afganistaną ir iš jo.
3. ES apgailestauja, kad nuo 2021 m. rugpjūčio mėn., kai buvo nuversta konstitucija grindžiama vyriausybė, Talibano veiksmai ir sprendimai, priešingai jo įsipareigojimams, dramatiškai pablogino Afganistano žmonių, ypač moterų bei mergaičių, žmogaus teisių, politinę, ekonominę ir humanitarinę padėtį. Tai apima tebesitęsiančius ir sistemingus Afganistano žmonių pilietinių, politinių, socialinių, ekonominių ir kultūrinių teisių, pripažintų tarptautinėse sutartyse, kurių šalis yra Afganistanas, pažeidimus. Vien Talibanas yra atsakingas už savo veiksmų, įsakymų bei sprendimų padarinius ir savo vidaus ir tarptautinio legitimumo trūkumą.

4. ES yra sunerimusi dėl pranešimų apie sistemingus žmogaus teisių pažeidimus, daromus visų pirma moterų, mergaičių ir berniukų, etninėms ir religinėms mažumoms priklausančių asmenų, LGBTI asmenų, žmogaus teisių gynėjų, žurnalistų ir kitų žiniasklaidos darbuotojų, buvusių saugumo pajėgų ir politikų atžvilgiu, nepaisant Talibano paskelbtos vadinamosios amnestijos, ir tuos pažeidimus griežtai smerkia. Turi būti užtikrinta atskaitomybė už žmogaus teisių ir tarptautinės teisės pažeidimus. Šiuo atžvilgiu ES primena, kad Afganistanas yra Tarptautinio baudžiamojo teismo Romos statuto šalis. ES ir jos valstybės narės yra pasirengusios apsvarstyti galimybę aktyvuoti atskaitomybės mechanizmus, kaip numatyta žmogaus teisių sutartyse, kurių šalis yra Afganistanas.
5. Talibano vykdomas didelio masto ir sistemingos diskriminacijos dėl lyties institucionalizavimas kelia didelį susirūpinimą ir pasaulyje yra beprecedentis. ES griežtai smerkia Talibano sprendimus, dėl kurių apskritai pablogėjo moterų bei mergaičių padėtis, nes jos atskirtos nuo visuomeninio gyvenimo ir iš jų atimtos žmogaus teisės, įskaitant teises į mokslą, darbą ir judėjimo laisvę. Priėmęs diskriminacinį sprendimą uždrausti moterims dirbti nacionalinėms ir tarptautinėms nevyriausybinėms organizacijoms Talibanas trukdo teikti humanitarinę pagalbą Afganistano žmonėms ir padėti tenkinti jų pagrindinius poreikius, o nuo 2021 m. rugpjūčio mėn. jis yra atsakingas už tai, kad toliau blogina sunkią humanitarinę ir ekonominę padėtį šalyje.
6. Šiame kontekste primindama 2018 m. gruodžio 17 d. ir 2022 m. lapkričio 14 d. Tarybos išvadas dėl moterų, taikos ir saugumo, ES dar kartą patvirtina savo įsipareigojimą dėl lyčių lygybės ir į lyčių lygybę orientuotų veiksmų, be kita ko, užtikrinant atsakomybę už visų formų diskriminaciją ir smurtą prieš moteris ir vaikus ir prisidedant prie kovos su šiais reiškiniais.

7. ES pakartoja esanti tvirtai įsipareigojusi remti visapusišką visų afganistaniečių, įskaitant moteris bei mergaites ir etninėms bei religinėms mažumoms priklausančius asmenis, dalyvavimą visose gyvenimo sferose Afganistane. ES ragina Talibaną skubiai atšaukti savo represinius sprendimus, įskaitant sprendimus, kuriais ribojamas moterų bei mergaičių švietimas ir jų visapusiškas, lygiateisis ir prasmingas dalyvavimas visuomeniniame gyvenime. Moterų bei mergaičių galimybių mokytis apribojimai padarys tolesnį gniuždantį poveikį Afganistano ekonomikai ir vystymuisi.
8. ES yra pasirengusi priimti papildomas tikslines ribojamąsias priemones asmenims, atsakingiems už rimtus žmogaus teisių pažeidimus. Šios ribojamosios priemonės parengtos taip, kad nedarytų neigiamo poveikio Afganistano gyventojams, ir gali būti atšauktos.
9. Vadovaudamasi JT Saugumo Tarybos rezoliucija 1325 dėl moterų, taikos ir saugumo ir JT Saugumo Tarybos rezoliucija 2250 dėl jaunimo, taikos ir saugumo, taip pat paskesnėmis atitinkamomis JT rezoliucijomis, ES primena esminį moterų ir jaunimo vaidmenį konfliktų prevencijos ir sprendimo, taikos derybų, taikos kūrimo, taikos palaikymo, humanitarinio reagavimo ir atstatymo po konflikto srityse, taip pat pabrėžia, kad svarbu, jog jie lygiomis teisėmis dalyvautų ir visapusiškai įsitrauktų į visas pastangas palaikyti ir skatinti taiką bei saugumą.
10. ES ir jos valstybės narės toliau stiprins Afganistano moterų teisę reikšti savo nuomonę, be kita ko, pasitelkdamos platformą „Išgirskite mus“ ir ES remiamą Afganistano moterų lyderių forumą, suteikdamos galimybę tarptautinei bendruomenei įsiklausyti į jų nuomonę ir į ją atsižvelgti formuojant tarptautinę politiką Afganistano atžvilgiu.

11. ES griežtai smerkia draudimą moterims dirbti nacionalinėms ir tarptautinėms nevyriausybiniams organizacijoms ir ragina Talibaną nedelsiant atšaukti savo sprendimą. ES, kaip viena iš pagrindinių pagalbos Afganistano žmonėms teikėjų, tebėra įsipareigojusi toliau teikti pagalbą, kad sušvelnintų sunkią humanitarinę ir socialinę bei ekonominę krizę. ES yra pasirengusi teikti paramą humanitariniams ir pagrindiniams poreikiams tenkinti ir paramą pragyvenimui, laikydamosi principinio požiūrio pagal tarptautinę teisę, įskaitant tarptautinę žmogaus teisių teisę ir tarptautinę humanitarinę teisę, laikydamosi humanitarinių principų, o šiuo metu visų pirma remdamasi dokumentu „Pagrindiniai principai ir paramos teikėjų lūkesčiai“ dėl humanitarinės pagalbos.
12. ES principinis požiūris visų pirma reiškia tai, kad pagalba gali būti teikiama toliau, jei ją teikiant moterys gali prasmingai dalyvauti ir jei jos išlieka naudos gavėjos, laikantis žalos nedarymo principo ir nediskriminacinio požiūrio, taip pat principo „moterys moterims“, ir užtikrinant paramos gavėjų saugumą. Darbuotojos moterys, kurias palietė šis draudimas, neturėtų būti pakeičiamos. Tais atvejais, kai veikla negali būti tęsiama laikantis ES principinio požiūrio, ES parama tokiai veiklai bus persvarstyta. Šiam tikslui bus įdiegtas patikimas stebėsenos mechanizmas. ES ragina Talibaną laikytis tarptautinės humanitarinės teisės, gerbti humanitarinių ir pagrindiniams poreikiams tenkinti skirtų operacijų neutralumą, nepriklausomumą ir nešališkumą ir užtikrinti, kad visi pagalbą teikiantys darbuotojai, įskaitant visas darbuotojas moteris, galėtų toliau dalyvauti teikiant pagalbą ir galėtų laisvai bei nekliudomai patekti į visą teritoriją.
13. ES toliau tvirtai remia nepriklausomą Afganistano žiniasklaidą, pilietinės visuomenės organizacijas, įskaitant tas, kurios dirba žmogaus teisių ir moterų teisių srityje, ir žmogaus teisių gynėjus, nepaisant to, kad jie veikia uždaroje ir rizikingoje erdvėje.
14. ES glaudžiai koordinuoja veiksmus su visais regioniniais ir tarptautiniais partneriais ir pabrėžia itin svarbų JT vaidmenį Afganistane. ES toliau visapusiškai remia Jungtinių Tautų pagalbos misiją Afganistane (UNAMA) jai vykdant visapusiškus savo įgaliojimus, apimančius tvirtą žmogaus teisių komponentą, kaip nustatyta Saugumo Tarybos rezoliucijoje 2678 (2023), taip pat JT specialiojo pranešėjo žmogaus teisių padėties Afganistane klausimais darbą.

15. Taryba palankiai vertina ES buvimą Kabule, nes taip stiprinamas pagalbos teikimas, stebima politinė, saugumo, ekonominė ir humanitarinė padėtis, palengvinamas operacinis koordinavimas ir ryšiai su įgyvendinančiaisiais partneriais bei Afganistano žmonėmis ir palaikomas būtinas operacinis bendradarbiavimas su *de facto* valdžios institucijomis, nesuteikiant joms jokio legitimumo. Būdama šalyje, ES toliau teiks pirmenybę tiesioginei paramai Afganistano žmonėms ir angažavimuisi jų atžvilgiu, įskaitant palankesnių sąlygų sudarymą laisvam ir saugiam afganistaniečių, kuriuos galėtų priimti ES valstybės narės, vykimui.
16. Taryba primena ES specialiojo pasiuntinio Afganistanui darbo svarbą perteikiant ES poziciją dialoguose su regioniniais ir tarptautiniais partneriais ir įvairiais suinteresuotaisiais subjektais tiek Afganistane, tiek užsienyje, taip pat palaikant ryšius su *de facto* valdžios institucijomis, glaudžiai koordinuojant veiksmus su valstybėmis narėmis. ES ir jos valstybės narės pakartoja, kad svarbu tęsti dialogą ir bendradarbiauti su visais regioniniais ir tarptautiniais partneriais, siekiant propaguoti stabilų, saugų ir klestintį Afganistaną. Vienu iš prioritetų išlieka reguliarius ES ir Vidurinės Azijos partnerių dialogas dėl Afganistano, taip pat bendradarbiavimas su Afganistano kaimyninėmis šalimis, šalimis, kuriose daugumą sudaro musulmonai, su Islamo bendradarbiavimo organizacija ir Persijos įlankos šalimis – laikantis 2022 m. gegužės 18 d. Bendro komunikato dėl strateginės partnerystės su Persijos įlankos šalimis. Šiuo atžvilgiu ES palankiai vertina tarptautinės bendruomenės, ypač Islamo bendradarbiavimo organizacijos, paskelbtus griežtus pareiškimus dėl moterų bei mergaičių švietimo.
17. ES reiškia rimtą susirūpinimą dėl teroristinių grupių, įskaitant „Islamo valstybės Chorasano provinciją“ (ISK) ir „Al-Qaida“, buvimo ir veiklos Afganistane. ES smerkia tebevykstančius teroristinius išpuolius, nukreiptus prieš Afganistano gyventojus, ypač prieš etninės ir religinės mažumoms priklausančius asmenis, ir tarptautinę bendruomenę Afganistane, taip pat prieš kaimynines šalis. Afganistanas neturėtų vėl tapti terorizmo ir smurtinio ekstremizmo prieglobos, planavimo, mokymo, finansavimo ar eksporto į kitas šalis baze arba grasinti kitoms šalims ar jas puldinėti. Šiuo atžvilgiu ES primena nedviprasmišką reikalavimą, kad Talibanas nutrauktų visas tiesiogines ir netiesiogines sąsajas su terorizmu, ir pakartoja, kad Talibanas yra atsakingas už kovą su terorizmu. ES tebėra įsipareigojusi įgyvendinti Afganistanui skirtą ES kovos su terorizmu veiksmų planą ir JT ST rezoliuciją 2593 (2021).

18. ES ir jos valstybės narės yra pasirengusios toliau stiprinti paramą Afganistano kaimyninėms šalims ir partneriams visame platesniame regione, kad būtų užkirstas kelias neigiamam poveikiui plisti, įskaitant terorizmo, smurtinio ekstremizmo ir religinės radikalizacijos eksportą. ES sustiprins reguliarias kovos su terorizmu konsultacijas su atitinkamais partneriais ir kaimyninėmis šalimis, naudodamasi dvišaliais, regioniniais ar daugiašaliais forumais ir (arba) formatais, ir toliau remis jų pajėgumų stiprinimą, kad būtų užkirstas kelias terorizmui bei smurtiniam ekstremizmui ir su jais kovojama, glaudžiai bendradarbiaudama su valstybėmis narėmis.
19. ES yra susirūpinusi dėl narkotikų gamybos, prekybos jais ir, kaip pranešama, padidėjusio daržinių aguonų auginimo, o tai turi sunkių potencialių sveikatos ir saugumo pasekmių Afganistane, kaimyninėse bei tranzito šalyse ir Europoje.
20. Be to, ES yra susirūpinusi dėl šaulių, lengvųjų ginklų ir šaudmenų platinimo rizikos Afganistane bei už jo ribų ir todėl palankiai vertina tai, kad Jungtinių Tautų pagalbos misijai Afganistane (UNAMA) buvo suteikti įgaliojimai remti regionines bei tarptautines pastangas užkirsti kelią neteisėtai prekybai šaulių ir lengvaisiais ginklais bei destabilizuojančiam jų kaupimui ir nukreipimui Afganistane bei regione ir spręsti su tuo susijusius klausimus, ir ragina toliau remti veiklą šioje srityje.
21. ES pripažįsta riziką, kad toliau blogėjant humanitarinėms ir saugumo sąlygoms daugiau žmonių gali būti priversti išvykti iš Afganistano, o dėl to gali padidėti priverstinė migracija, taigi, ir daromas neigiamas poveikis pastangoms kovoti su prekyba žmonėmis bei neteisėtos migracijos prevencijai. Reikėtų, pasitelkiant esamus tinklus, ir toliau stebėti migracijos srautus ir prekybos žmonėmis didėjimo riziką, neteisėtą migrantų gabenimą, neteisėtą migraciją ir galimą jos instrumentalizavimą, be kita ko, kiek tai susiję su hibridinėmis grėsmėmis, ir dar labiau stiprinti šią veiklą. Laikydamosi Europos komandos požiūrio ES toliau bendradarbiaus su trečiosiomis valstybėmis, visų pirma Afganistano kaimyninėmis ir tranzito šalimis, priimančiomis daugybę afganistaniečių migrantų ir pabėgėlių, ir stiprins paramą joms, kad sustiprintų jų pajėgumą užtikrinti apsaugą, orias ir saugias priėmimo sąlygas ir tvarų pragyvenimo šaltinį pabėgėliams bei priimančiosioms bendruomenėms.

22. Žmogaus teisių gynėjų ir kitų afganistaniečių, kuriems gresia pavojus, apsaugos užtikrinimas išlieka vienu iš ES prioritetų. ES ir jos valstybės narės toliau savanoriškai užtikrins saugius patekimo į savo teritoriją būdus asmenims, kuriems gresia pavojus, daugiausia pasitelkdamos perkėlimą į ES ir humanitarinio priėmimo priemones.
 23. Taryba prašo ES vyriausiojo įgaliotinio ir Komisijos užtikrinti, kad ES pozicija būtų perteikta visiems Afganistano subjektams, taip pat mūsų regioniniams ir tarptautiniams partneriams.
-